

PANORAMA periode 1 april 1968 - 1 oktober 1968

ALGEMENE en KABINETTAANGELEGENHEDEN

1. Kamercommissie en Tweede Kamer

Op 4 juli 1968 vond een bijeenkomst van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten plaats, waarbij de Minister, de Secretaris-Generaal, H.BVD en het Hoofd Kabinet van de Dienst aanwezig waren.

Van de onderwerpen die ter tafel werden gebracht worden hier genoemd: de eventuele wijziging van de strafbepalingen ten aanzien van spionage; de verjaringsregeling; het contact van de Dienst met universiteiten en hogescholen; eventuele wijziging van art. 97b ARAR; de inlichtingentaak van de Dienst ten aanzien van extremistische stromingen en de wetsontwerpen betreffende het telefoongeheim, het afluisteren en de "candid camera".

In de openbare vergadering van de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken van 9 april 1968 werd gestemd over het aan de Kamer uit te brengen advies omtrent de moties van de heer Wiebenga. De meerderheid van de Commissie sprak zich uit voor een afwijkend advies. Een door de heer Franssen ingediende motie, waarin de Regering werd verzocht het "ambtenarenverbod" opnieuw te overwegen, verkreeg een gunstig advies van een meerderheid in de Commissie. (De Tweede Kamer zal zich over de hierbedoelde moties uitspreken bij de behandeling van de Begroting van Binnenlandse Zaken).

In een brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer dd. 11 juni 1968 werd door de Minister een uiteenzetting gegeven van de verjaringsregeling, zoals deze door de Dienst wordt gehanteerd bij het veiligheidsonderzoek naar sollicitanten voor vertrouwensfuncties bij de Overheid.

Van advies werd gediend voor de beantwoording van aan de Regering gestelde vragen door het lid der Tweede Kamer, de heer Van der Spek (uitlatingen van een ambtenaar ter gemeentesecretarie van Hellevoetluis) en door het lid der Eerste Kamer, de heer Van Wijk (optreden in Nederland van een Griekse terreurgroep).

In de verslagperiode werd een drietal vanwege de Kamercommissie in behandeling gegeven verzoekschriften afgedaan.

2. Commissie veiligheidsonderzoeken vertrouwensfuncties rijksoverheid

Medewerking werd verleend aan de voorbereiding van deze inmiddels op 11 november 1968 door de Minister-President ingestelde commissie, die, onder voorzitterschap van de Coördinator voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de Vice-Admiraal b.d. , advies uitbrengt omtrent de uitvoering te geven aan de aanbevelingen neergelegd in het rapport van de Werkgroep Politieke Antecedenten.

Over het door de Minister van Defensie ingediende voorstel de Commissie- ook te doen adviseren inzake organisaties die geacht worden het moreel en de weerbaarheid van de strijdkrachten te ondermijnen, is nog overleg gaande.

Het hoofd van de afdeling Beveiliging van de Dienst heeft als lid zitting in deze Commissie; een andere ambtenaar van de Dienst is als secretaris aangewezen.

3. Vergaderingen met de Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst woonde twee in de verslagperiode gehouden bijeenkomsten bij. Naast de gebruikelijke informatie over de extremistische groeperingen gaf hij een uiteenzetting over de politieke achtergronden van de studentenonlusten in binnen- en buitenland.

Naar aanleiding van de Russische bezetting van Tsjecho-slowakije werd een overzicht gegeven van de hier te lande waargenomen reacties op deze gebeurtenissen van inlichtingsofficieren van Oosteuropese diensten op verschillende ambassades werkzaam.

4. Juridische zaken

De Dienst werd betrokken bij het (inter)departementaal overleg betreffende:

- het wetsontwerp, houdende nadere regels ter bescherming van het telefoongheim (no. 8911);
- het wetsontwerp, houdende enige bepalingen ter bescherming tegen het met een technisch hulpmiddel afluisteren van gesprekken (no. 9419);
- het wetsontwerp, houdende enige tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer strekkende strafbepalingen betreffende afbeeldingen van personen (no. 9649);
- het wetsontwerp tot wijziging van de Gemeentewet met betrekking tot de invoering van een verantwoordingsplicht van de burgemeester en uitbreiding van de verantwoordingsplicht van burgemeester en wethouders (no. 9882);
- een voorontwerp van wet betreffende de instelling van het ambt van parlementaire ombudsman;
- een eventuele wijziging van de artt. 98 e.v. van het Wetboek van Strafrecht;
- een in beschouwing nemen van art. 97b ARAN;
- een te sluiten Nederlands-Russisch scheepvaartverdrag, en
- het ontwerpen van een adviesprocedure te volgen bij afwijzing van sollicitanten naar een overheidsfunctie op grond van de uitkomsten van het veiligheidsonderzoek.

In verband met de dagvaarding van twee ambtenaren van de Dienst om te verschijnen als getuigen in een strafzaak werden de problemen betreffende de geheimhoudingsplicht van het BVD-personeel opnieuw actueel. In overleg met de betrokken Officier van Justitie kon een voor alle partijen bevredigende oplossing worden gevonden.

Aan de Luxemburgse Ambassadeur werd op zijn verzoek een toelichting verstrekt op de bepalingen van het Reglement van Orde der Tweede Kamer die van toepassing zijn op de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. De Ambassadeur bleek van zijn Minister de opdracht te hebben ontvangen zich ternake te informeren met het oog op de eventuele instelling van een soortgelijke commissie in Luxemburg.

5. Public relations

Aan het verslag van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten en de openbare behandeling daarvan door de Tweede Kamer werd door de pers veel aandacht besteed. In incidentele gevallen werd op vragen van bekende journalisten een nadere toelichting gegeven.

De verschijning van het boek "Alias Teixeira" leidde ertoe dat enige journalisten contact opnamen met de Dienst, ten-einde de beweringen van de schrijver, de oud SS'er A.W.F. van der Gouw, omtrent zijn relatie met de BVD te verifiëren. Aan de persvertegenwoordigers is medegedeeld dat het niet op de weg van de Dienst lag te reageren op het geschrijf van een figuur als Van der Gouw. Daarnaast werd in de gevallen dat daartoe aanleiding bestond, enige objectieve informatie verstrekt. Geconstateerd kon worden dat een en ander er belangrijk toe bijdroeg dat de met veel reclame omgeven verschijning van "de onthullingen" van Van der Gouw, die in vroeger jaren wellicht een nieuwe hetze tegen de BVD zouden hebben ontketend, nu na enkele dagen in de vergetelheid geraakten. Vermeld kan nog worden dat in deze affaire de ervaring werd opgedaan dat de "grotere openheid bij de BVD" ook bij minder goed aangeschreven staande Nederlandse journalisten niet onopgemerkt gebleven is. Deze omstandigheid brengt met zich mede dat steeds terdege moet worden overwogen met wie kan worden gesproken en wat daarbij kan worden gezegd.

In het vorige Panorama werd melding gemaakt van overleg met de N.T.S. over het verlenen van medewerking aan een uitsending betreffende de BVD in de rubriek "Inburgeren". In de verslagperiode werd dit overleg - voornamelijk door het Hoofd Kabinet - voortgezet met als resultaat dat de Minister gunstig kon worden geadviseerd ten aanzien van de door de samensteller van het program, , opgestelde concept-program. De voorbereiding van het program vergde veel tijd en inspanning van de Dienst, mede ook omdat aanvankelijk bij de betrokken N.T.S.-vertegenwoordigers weinig wezenlijk begrip bleek te bestaan voor de taak en de werkwijze van de BVD.

6. Bealux-samenwerking

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam in deze verslagperiode eenmaal bijeen, namelijk op 13 en 14 mei 1968 te Brussel. De Subcommissie ad hoc van de Bijzondere Commissie vergaderde in deze periode viermaal, namelijk op 8 april 1968 te Brussel, op 16 april 1968 te 's-Gravenhage, op 31 mei 1968 te Luxemburg en op 13 en 14 juni 1968 te 's-Gravenhage. Aan deze bijeenkomsten werd steeds door de juridisch adviseur van de Dienst deelgenomen.

Van de door de Bijzondere Commissie en de Subcommissie ad hoc behandelde onderwerpen waarbij de Dienst betrokken was, worden hier genoemd:

- de al dan niet afschaffing van de visumplicht voor Zuid-Slaviërs;
- grenscontrolevraagstukken;
- vereenvoudiging van de grensformaliteiten in de landen van de Raad van Europa;
- hervormingen van de regeling voor de afgifte van visa;
- het toelatingsbeleid ten aanzien van "revolutionaire" personen;
- de verwijdering en het overnemen van ongewenste personen;
- de wederinvoering, op beperkte schaal, door Nederland van de machtiging tot voorlopig verblijf;
- vraagstukken in verband met het gewijzigde Vluchtelingenprotocol en
- de gevolgen van het vrije verkeer van werknemers binnen de E.E.G..

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten kwam in de verslagperiode tweemaal bijeen, namelijk op 17 mei 1968 te Luxemburg en op 12 juli 1968 te 's-Gravenhage. Aan deze bijeenkomsten werd deelgenomen door het Hoofd van de Dienst, lid van de Subcommissie.

Wederom bleek hierbij het belang van een nauwe samenwerking tussen de drie Benelux-veiligheidsdiensten bij de beveiliging van de Instellingen van de Europese Gemeenschappen tegen de voortdurende activiteiten van de communistische inlichtingendiensten.

PANORAMA periode 1-4-1968 tot 1-10-1968.

Verhouding met andere Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.
=====

VERENIGDE STATEN

Inlichtingendienst (CIA).

De berichtenwisseling bleef in het algemeen intensief en voltrok zich ook in deze verslagperiode op velerlei terrein. Een aantal medewerkers van de CIA-vestiging alhier werd vervangen.

H.BVD bracht een bezoek aan het hoofdkwartier van deze organisatie.

Veiligheidsdienst (FBI).

H.BVD bracht ook aan deze organisatie een bezoek waarbij o.m. het vraagstuk van de "public relations" werd besproken, waaraan het FBI grote waarde hecht.

De verhouding tot deze dienst blijft zeer goed. Er wordt vlug en efficiënt op vragen geantwoord, zowel ten behoeve van de BVD als ook voor de veiligheidsdienst der Nederlandse Antillen.

O.S.I. (Veiligheidsdienst van de Amerikaanse luchtmacht).

Er was aanleiding om de verhouding tot deze dienst, waarmede wordt samengewerkt vanwege de veiligheidsbelangen van de Amerikaanse Luchtmacht te Soesterberg en Volkel te herzien. In overleg met en in gezelschap van CIA brachten H.BVD en H.KEB een bezoek aan het hoofdkwartier van deze organisatie te Wiesbaden, waarbij tot nauwere samenwerking werd besloten.

Op instigatie van Frankrijk werd een informele doch praktisch goed werkende vorm van samenwerking bereikt tussen de veiligheidsdiensten deser landen als gevolg van de Parijse mei-opstand en andere anarchistische acties.

Tot snelle berichtenwisseling speciaal op dit terrein werd besloten en overgegaan.

Het nut van telex-verbindingen bleek hier eens te meer.

Diensten der "Zes" (EEG-landen).

In verband met de noodzaak tot het in beweging zetten van een goed beveiligingsbeleid bij de Europese Gemeenschappen werd de functionaris die met deze werkzaamheden bij de Gemeenschappen is belast (een voormalig BVD-ambtenaar) bij de betrokken buitenlandse nevendiensten geïntroduceerd.

FRANKRIJK

Inlichtingendienst (SDECE)

PH.BVD en het Hoofd van de afdeling C brachten een bezoek aan deze dienst. Het Hoofd van de afdeling B en een zijner medewerkers eveneens, in verband met studentenactiviteit.

De vertegenwoordiger te Den Haag van de SDECE werd vervangen. Het contact met deze dienst blijft normaal verlopen.

Veiligheidsdienst (DST)

De samenwerking met deze dienst werd opnieuw geïntensiveerd.

Renseignements Généraux.

Omdat deze dienst met de contrasubversie is belast en derhalve ook bemoeienis had met het onderzoek naar de anarchistische be-

SAMENWERKING EUROPE-
SE VEILIGHEIDSDIEN-
STEN.

togingen van het afgelopen voorjaar werd met deze organisatie nauw samengewerkt.

Aangezien de opgedane ervaringen ook van belang konden zijn voor de Nederlandse politie werd de medewerking van deze organisatie verzocht en verkregen in de vorm van een lezing door de directeur van het Kabinet van de Sûreté Nationale ter gelegenheid van een bijeenkomst van Hoofdcommissarissen, waarbij ook vertegenwoordigers van de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie aanwezig waren.

DUITSLAND

Inlichtingendienst (BND).

H.BVD bracht een bezoek aan deze dienst voor de bespreking van enkele beleidsvraagstukken.

Het contact met deze dienst blijft normaal verlopen.

Veiligheidsdienst (BfV).

Als gebruikelijk blijft de samenwerking met deze dienst op een aantal niveaus en over een aantal verschillende onderwerpen intensief.

Het Plv.Hoofd gaf gehoor aan de uitnodiging van H.BVD om een causerie te houden over het onderwerp anarchistische stromingen voor de vergadering met Hoofdcommissarissen van Politie die reeds onder het hoofd Frankrijk (Renseignements Généraux) werd vermeld.

ENGELAND

Inlichtingendienst (MI 6).

H.BVD bracht een bezoek aan deze organisatie. Een vruchtbare discussie werd gevoerd met de functionaris die verantwoordelijk is voor de contra-spionage en de beveiliging, hetgeen binnenkort zal resulteren in een bezoek aan Nederland.

Veiligheidsdienst (MI 5).

De zelfstandige verbinding van deze dienst met bevriende buitenlandse nevendiensten, als in het vorige verslag vermeld, vond uiting in een bezoek van de betrokken verbindingsambtenaar aan de BVD.

De berichtenwisseling met deze dienst blijft intensief.

ITALIE

Civiele Veiligheidsdienst (DAR).

Het Hoofd van deze dienst werd vervangen.

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (SID).

Twee ambtenaren van deze dienst brachten een bezoek aan de BVD hetgeen resulteerde in een intensivering van de samenwerking.

SCANDINAVIE.

H.BVD bracht een oriënterend bezoek aan de drie Scandinavische diensten, waarbij vraagstukken van algemeen belang de revue passeerden. Met name het bezoek aan Zweden moet voor wat betreft het resultaat als belangwekkend worden vermeld.

Voor de samenwerking met België en Luxemburg nog te verwezen worden naar de verslaggeving onder het hoofd Benelux.

Voor wat betreft de samenwerking met andere buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn geen bijzonderheden te vermelden. Hetzelfde geldt voor de samenwerking met de drie militaire veiligheidsdiensten en de BID.

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFDELING B VAN DE BVD (1-4-1968
t/m 30-9-1968).

Internationaal communisme

In deze verslagperiode hebben vooral de ontwikkelingen in Oost-Europa de aandacht opgeëist: het liberalisatieproces in Tsjechoslowakije en de reacties daarop van de kant van de andere bloklanden, culminerend in de militaire interventie van 20 augustus.

Deze geschiedenis heeft het inzicht in de situatie in de communistische wereld verscherpt, niet in het minst ook doordat de andere CP-en gedwongen zijn geweest hun houding hiertegenover te bepalen.

De resultaten van de bestudering van deze ontwikkelingen zijn in verschillende analyses en rapporten verwerkt.

De Communistische Partij van Nederland

Daar de ontwikkeling in Tsjechoslowakije van bijzonder belang is voor de "Oost-West"-verhouding, is grote aandacht geschonken aan de opstelling van de CPN t.o.v. de gebeurtenissen in dat land. Reeds direct na de vervanging van Novotny door Dubcek bleek de CPN-leiding grote waarde toe te kennen aan de ontwikkeling in dat land. "De Waarheid" stuurde voor directe waarneming een eigen correspondent naar Praag.

Hoewel in besloten kring enkele partijbestuurders enige bezorgdheid over de situatie in Tsjechoslowakije uitspraken, werd ook vóór de inval van Rusland in dat land, de kritiek van de andere Oosteuropese partijen op Praag door de CPN bestreden en bekritiseerd. De inval zelf werd veroordeeld als "de meest schandelijke inbreuk op de principes van het leninisme die tot nu toe is gepleegd".

Reeds enige dagen later heeft de partij in een op zeer ruime schaal verspreid manifest haar standpunt uiteengezet. Hierbij viel op, dat de CPN - scherper dan de meeste andere Westeuropese CP-en - zich tevens fel kantte tegen de "Westerse imperialisten", wegens hun anti-communistische agitatie n.a.v. de inval in Tsjechoslowakije.

In latere publicaties werden ook steeds met name de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten veroordeeld, die onderling de wereld in invloed-sferen hadden verdeeld.

In het algemeen werd het partijstandpunt wel door de leden aanvaard. Toch hebben enkele tientallen van hen (vooral onder de oudere partijgenoten) doen blijken dat de kritiek op Rusland hen te ver ging. Enigen bedankten voor het partijlidmaatschap, enkele anderen werden wegens hun oppositie geroyeerd. Vanzelfsprekend hebben de reeds langer bestaande pro-Chinese oppositiegroepjes zich scherp tegen het Russische optreden in Tsjechoslowakije gekant (ook China deed dit). Onder de pro-Russische dissidente communisten heerste aanvankelijk wel enige verwarring, maar al spoedig spraken zij ook nu hun instemming met het beleid van de Sowjet-Unie uit.

Ook de stellingname van de CPN tegenover de gebeurtenissen in Frankrijk in mei van dit jaar werd nauwlettend gevolgd. Na aanvankelijke kritiek op de Franse CP wegens het zich enigszins afzijdig houden van de acties, werd later door Paul de Groot in "De Waarheid" in lovende zin over deze CP gesproken. Uit de ervaringen in Frankrijk diende z.i. ook de CPN lering te trekken, terzake het samengaan van arbeiders en studenten in hun strijd tegen de monopolies. Toch blijkt

juist over dit punt bepaald nog geen eenstemmigheid in de CPN-leiding te bestaan. Met name De Groot keerde zich tegen degenen die zonder meer tot samenwerking met de jongeren bereid waren en hij beklemtoonde, dat bij elke actie de leiding toch moest liggen in handen van de beproefde communistische kaderleden. (Over de houding van de CPN tegenover de studenten ontving de regering een rapport dd. 18-4-1968, over de CPN-beoordeling van de situatie in Frankrijk dd. 10-7-1968.)

Tot enige activiteit in de bedrijven is de CPN gedurende de afgelopen periode nauwelijks gekomen. In het kader van het bedrijfs-werk van de partij werden wel weer vrij veel bedrijfskrantjes verspreid, doch hoewel daarin de onder de arbeiders levende eisen werden verdedigd, werd niet tot staking opgeroepen.

Dat ook bij de recente actie op de scheepswerf van Verolme op Rozenburg, de CPN in feite geen rol heeft gespeeld, werd uiteengezet in een rapport aan de regering dd. 24-9-1968.

Communistische frontorganisaties

De ten aanzien van de communistische hulporganisaties in ons land reeds eerder gesignaleerde tendens van conformatie aan de partijlijn en vervreemding van de Moskougetrouwe buitenlandse en internationale frontorganisaties gold - zoals ook uit onze rapportage bleek - zeker ook weer voor de onderhavige verslagperiode.

Behalve in per organisatie verschillende conflictstof (voor het ANJV b.v. het Wereldjeugdfestival; voor de NVR o.a. het non-proliferatieverdrag), vonden de in CPN-voetstappen tredende Nederlandse frontorganisaties een gemeenschappelijke steen des aanstoots in de Sowjet-Russische interventie in Tsjechoslowakije. Door deze stellingname en - niet te vergeten - door het dogmatische beleid van haar leiders manoeuvreerden bedoelde organisaties zich steeds dieper in het moeras van het isolement: haar gelederen dunden langzaam maar zeker (de OPSJ is nagenoeg aan opheffing toe), haar activiteit schrompelde ineen tot louter publicistische bezigheden.

Ook dissident-communistische organisaties als de Vereniging Nederland-USSR maken i.v.m. "Tsjechoslowakije" een moeilijke tijd door: haar positie - en naar de zijde van de CPN, en naar de zijde van het publiek - is nu eenmaal zeer kwetsbaar.

Het door dissident-communisten geïnfiltreerde "Nationaal Comité Vietnam" gaat het evenmin voor de wind: enerzijds komt dit door het onderlinge gekrakeel binnen de leiding daarvan, voorts ook door de concurrentie met andere Vietnamcomité's, die verlamd werkt en ten derde doordat "Vietnam" als 'topic' voor de massa-beïnvloeding momenteel minder "in" is dan bv. de NAVO, al heeft natuurlijk ook het zomerseizoen de agitatoren parten gespeeld.

De in het vorige overzicht als "opportunistisch" aan de kaak gestelde communistische belangstelling voor de SVB bleef in de voorbije periode duidelijk bestaan: handhaafde zijn positie in de top van de door de SVB overheerste NSR en werd - meer recent - voorzitter van de hoofdstedelijke, neutrale ASVA.

Daarnaast bleef, zoals bekend, ook de Russische belangstelling voor de SVB - en met name voor haar 'expert-buitenland' Maarten Abela - onverminderd.

Pacifisme en overig links extremisme

Overigens ging onze belangstelling in de afgelopen maanden minder uit naar de aan hun "netheidsimage" werkende Nederlandse communisten dan naar de - uit oogpunt van openbare orde en veiligheid - veel meer risico's opleverende radicale jongeren en studenten, met name die van links-socialistische en radicaal-pacifistische huize. In dit verband deden vooral de namen van SVB, SJ en Politeia opgeld.

Het studentenradicalisme werd in Nederland - als in Frankrijk en West-Duitsland - behalve door een radicale, nu en dan revolutionaire methodiek, ook hierdoor gekenmerkt, dat het zich niet puur bepaalde tot eisen i.z. het Hoger Onderwijs, maar dat het de fouten daarin toeschreef aan het karakter van onze zgn. laat-kapitalistische maatschappij. Deze gedachte vindt men ook terug in de idee van de Kritische Universiteit, waaraan de SVB op haar congres van november 1967 zoveel aandacht wijdde.

Overigens leerde de ontwikkeling ook, dat deze algemene maatschappijkritiek niet bij alle studenten van de aanvang van hun radicale optreden af aanwezig was. Het ook in Nederland gesignaleerde gevaar is, dat anarcho-communistische ideologen (als Dutschke, Wolff en Cohn-Bendit, allen dit jaar in ons land opgetreden) de situatie trachten uit te buiten, door aan het veelal gedifferentieerde onbehagen onder de studenten, een gemeenschappelijke noemer te geven, i.c. een revolutionaire ideologie: zij maken er trouwens geen geheim van dit te willen.

Zonder te kunnen zeggen, dat deze theorie reeds gemeengoed onder de studenten is geworden, c.q. het cement voor gecoördineerde activiteit (al is er een tendens in die richting), staan factoren als het voortgaande onbehagen, de contacten met geestverwanten in het buitenland (v.w.b. de SVB vooral in het kader van de CESE, v.w.b. de SJ en Politeia met name in het raam van de voorhoedejeugd) er borg voor, dat ook het komende semester weer alle hensen aan dek zal roepen. De omvang van het radicalisme is daarnaast stellig mede afhankelijk van de mate waarin penetrerende trotskisten en communisten e.e.a. zullen aanwakkeren en van de wijze waarop de autoriteiten - van hoog tot laag en van land tot land - het onbehagen en de uitingen daarvan zullen weten op te vangen.

Hieraan moet nog worden toegevoegd, dat een niet-universitair thema als de NAVO voor vele extremisten een aantrekkelijk neven-object voor agitatie begint te worden.

Dat in dezelfde kringen - hand in hand met de t.g.o. de Verenigde Staten toenemende antipathie - de belangstelling voor de Derde Wereld groeiende is, bleek o.m. uit de deelname van studenten en jongeren aan de z.g.n. werkkampen op Cuba, waarheen de reis deels via Schiphol ging. In dit verband trok - wat Nederland betreft - vooral de activiteit van het verse, o.l.v. staande "Comité van Solidariteit met Cuba" de aandacht. Een morele kater kregen hij en de zijnen overigens door Castro's uitspraken ten gunste van het Russische optreden in Tsjechoslowakije. Lammers en Regtien konden hun ergernishierover (en over het protest van "rechts") nauwelijks verhelten.

Ook de in deze kringen opererende Oosteuropese "beïnvloedings-specialisten" - i.c. rond de Vereniging Nederland DDR i.o. (zie vorig bericht) - vonden van deze affaire trouwens een terugslag: zo kon

Lammers - altijd ijveraar voor erkenning van de DDR - weinig waardering opbrengen voor Ulbrichts anti-Praag élan. Van der Lek en Van der Spek - juist terug van een vriendschappelijk bezoek aan het Sowjet-vredescomité - lieten blijken, dat verdere toenaderingspogingen van die zijde voorshands wel achterwege mochten blijven. De vraag is niettemin - met Hongarije in gedachten - hoe lang dergelijke emoties stand zullen houden. Waakzaamheid blijft in dit vlak dan ook geboden.

Rechts-extremisme

In de traditionele rechts-extremistische sector - het milieu van oud-politieke delinquenten en ex-SS'ers - ging in de afgelopen maanden h.t.l. weer bijzonder weinig om. Recëntelijk ondervond de LOIT een ernstige tegenslag door het overlijden van haar volijverige leider en inspirator Jan Hartman. Paul van Tienen deed - vanuit Spanje - andermaal niets van zich horen.

Meer leven is er in de extreem-rechtse hoek rond de met Vlaamse nationalisten en oud-fascisten ("Were Di", "Vereniging Recht en Orde") samenwerkende "Groot-Nederlanders", die hier de oprichting van soortgelijke organisaties voorbereiden en rond de - uit allergie voor "Nieuw Links"? - om de zakenman Max Lewin samenklittende politieke avonturiers van "Nieuw Rechts": deze laatsten zouden momenteel zelfs partijvorming beogen.

Suriname en de Antillen

a) Suriname

Behoudens het feit, dat een groepje Surinaamse jongeren te Amsterdam een afdeling van de PNP oprichtte, werd er ook in deze verslagperiode geen politieke activiteit van enige betekenis door Surinamers in Nederland waargenomen.

Enkele individuele contacten werden geconstateerd tussen Surinamers en de diplomatieke vertegenwoordigingen van Cuba en Communistisch China.

Het voorgenomen bezoek van twee Russische journalisten aan Suriname vond tot nu toe geen doorgang. Tengevolge van de Tsjechoslowaakse kwestie werd het bezoek van een Surinaamse parlementaire delegatie aan Rusland afgelast.

b) Antillen

In de situatie m.b.t. de Antillen kwam geen wijziging. Van georganiseerde politieke activiteit door Antilliaanse jongeren in Nederland was geen sprake.

Met de VNA werd de goede samenwerking voortgezet.

Diversen

Nagegaan wordt in hoeverre de gewijzigde omstandigheden herziening van de criteria voor internering van extremistische elementen in buitengewone omstandigheden noodzakelijk maken.

Met het oog op buitengewone omstandigheden werden voorts met de bevoegde militaire instanties besprekingen gevoerd inzake nieuwe veiligheidsappreciaties.

Medewerking werd verleend bij de sanering van een tweetal ID-kartotheken, waarbij speciale aandacht werd geschonken aan de

evaluatie van de gegevens met het oog op de rechtszekerheid.

Aan enkele nieuwe ID-chefs en ambtenaren werd een inzicht gegeven in de werkzaamheden van de afdeling.

Personeel

Een aantal nieuwe personeelsleden liep (loopt) voor kortere of langere tijd stage bij de afdeling.

In het tekort aan typistes bij de afdeling werd in de verslagperiode voorzien.

Een functionaris is reeds langere tijd door ziekte uitgeschakeld.

Bijdrage Afdeling C voor Panorama 1 april 1968 - 1 oktober 1968

SOVJET UNIE.

Vertegenwoordiging h.t.l.

Algemeen.

In het optreden van de Sovjetvertegenwoordiging h.t.l. waren - zoals te verwachten - duidelijk verschillen waar te nemen voor wat betreft de periode vóór en na de inval in Tsjecho-Slowakije op 21 augustus 1968.

Vóór deze inval week dit optreden niet af van het bekende patroon, t.w. vele contacten met die groeperingen in de Nederlandse bevolking, waarop in de afgelopen jaren de inspanningen van de vertegenwoordiging waren gericht, zoals universitaire kringen, politieke partijen, publiciteitsmedia, etc. Ook in deze periode weer met succes daar, als gevolg van deze inspanningen, een toenemend aantal Nederlandse particulieren en/of organisaties zich tot de vertegenwoordiging wendde om informatie of wel met uitnodigingen om het Sovjet standpunt persoonlijk te komen toelichten op manifestaties, bijeenkomsten, e.d.

Voer het optreden van de Sovjetvertegenwoordiging ná de inval in Tsjecho-Slowakije, zij hier in de eerste plaats verwezen naar de brief van 11 september j.l., nr. 926263, betreffende reacties in de vertegenwoordiging n.a.v. de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije. Zoals in deze brief vermeld, kwam - tengevolge van deze gebeurtenissen - aan het met veel officieel vertoon omklede bezoek aan Nederland van de Burgemeester van Moskou, , en diens gezelschap, op de datum van de inval, een abrupt einde. Voorgenomen bezoeken aan Nederland van twee toeristen groepen uit de S.U. werden van Russische zijde afgelast. Faciliteiten voor oriënterings- en reportagebezoeken aan de Sovjet Unie worden door de vertegenwoordiging nauwelijks of niet meer verleend. Met andere woorden, sprake lijkt te zijn van een "hardere" Sovjet-koers. De Nederlandse koers ondervond in de commerciële sector vrijwel geen wijziging. In het politiek/culturele vlak is een tendens tot "heroriëntering" waarneembaar. De officiële culturele uitwisseling blijft, na de Kamerbeslissing van 3 september j.l. tot voorlopige opschorting van de ratificatie van de culturele overeenkomst, uiteraard tot een minimale beperkt.

Personeelsbestand etc.

Het personeelsbestand van de Ambassade werd in verslagperiode op een voor de Sovjet vertegenwoordiging typerende wijze, klandestien uitgebreid. Voor een medewerker van het Sovjet persbureau Novosti-APN was toelating in Nederland verzocht (en verkregen) als zelfstandig vertegenwoordiger van genoemd bureau, hetwelk, blijkens Sovjet uitspraken, optreedt als "zelfstandig" persbureau. Onmiddellijk na aankomst echter werd betrokkene op de Ambassade tewerkgesteld als assistent van de persattaché en in een pand van de Ambassade gehuisvest.

De tweede landbouвраad van de Ambassade, voor wie eind vorig jaar toelating werd verkregen als expert op het gebied van de waterhuishoudkunde en irrigatie, blijkt in feite op te treden als vertegenwoordiger van het vroeger reeds genoemde Sovjet-Staatscomité voor Wetenschap en Techniek (G.K.N.T.). Dit Comité heeft - blijkens de verklaringen destijds afgelegd door de wegens spionage voor het Westen ter dood gebrachte Kolonel - onder meer tot taak de verwerving, op legale of illegale wijze, van wetenschappelijke en technische gegevens.

Inlichtingenactiviteiten.

Er bestaan aanwijzingen, dat de 1e Secretaris , die begin van dit jaar in ons land arriveerde, ter vervulling van de vacature van "economisch adviseur", zich in werkelijkheid bezighoudt met inlichtingenwerk. Naar alle waarschijnlijkheid moet hij beschouwd worden als de opvolger van de inmiddels vertrokken 1e Secretaris V. GUSAROV. Deze laatste trad op als chef van de groep officieren van het Comité voor Staatsveiligheid (KGB), die onder dekmantel in de vertegenwoordiging h.t.l. werkzaam zijn.

De operationele belangstelling van de inlichtingenofficieren van KGB en GRU (de militaire inlichtingendienst) bleek ook in verslagperiode in de eerste plaats weer gericht op de volgende onderwerpen:

- NAVO/AFCENT : Wederom werd aan verschillende Nederlandse contacten om informatie inzake AFCENT verzocht; enige agenten werden naar deze streek gedirigeerd; Russische inlichtingenofficieren ondernamen ook zelf verkenningstochten in dit gebied.
- Wetenschap en Techniek : Belangrijke desiderata bleken wederom, gegevens inzake electronica (computers, meet- en regelapparatuur, etc.)
- Politiek : Bestaande contacten van inlichtingenofficieren met parlementairen werden bestendigd, terwijl pogingen werden gedaan om nieuwe relaties in dit vlak aan te knopen.

Zoals in de eerder vermelde brief van 11 september j.l. werd medegedeeld, leidden de gebeurtenissen van de 21e augustus in Tsjecho-Slowakije en de reacties daarop in Nederland e.m. tot een door de Russische Ambassadeur ingesteld "uitgaansverbod" voor de

leden van Ambassade en Handelsvertegenwoordiging. Voor de inlichtingenofficiëren gold dit verbod duidelijk niet en hun operationele contacten vonden dan ook - voorzover waarneembaar - normaal doorgang.

Het contact h.t.l. tussen de vertegenwoordigingen van de zgn. "agressor"-landen nam n.a.v. de invasie in Tsjecho-Slowakije aanmerkelijk toe. Vastgesteld werd, dat de Poolse militaire attaché en diens assistent, duidelijk in opdracht van de Sovjetrussische militaire attaché, in de dagen na de invasie militaire verkenningstochten uitvoerden en daarentrent ter Sovjet Ambassade verslag uitbrachten. Zeker in situaties als deze maken de gezamenlijk opererende diensten van de Oostblok-landen handig gebruik van het feit, dat de zgn. "reisbeperkingen" slechts voor de vertegenwoordigers van de Sovjet Unie gelden.

Tenslotte zij vermeld, dat in verslagperiode wederom een aantal gevallen bekend werd van pressie, uitgeoefend door de Russische inlichtingendiensten op Nederlanders, die om zakelijke dan wel andere redenen de Sovjet Unie bezochten.

DE OVERIGE OOSTBLOK-LANDEN (minus D.D.R.)

Vertegenwoordigingen h.t.l.

Algemeen.

De verslagperiode was tengevolge van de bijzondere gebeurtenissen in verschillende satellietlanden voor de meeste vertegenwoordigingen van deze landen een roerige en bewogen tijd.

N.a.v. de studentendemonstraties in Polen in April j.l. werd de Poolse Ambassade overstroomd met visumaanvragen van Nederlandse journalisten, die "er zelf bij wilden zijn". Aangezien publiciteit omtrent de ordeverstoringen in de "Socialistische staten" door de machthebbers in deze landen wordt geschuwd, werden de visa niet of zelden verstrekt. Reeds voorbereide wederzijdse bezoeken in het kader van de studentenuitwisseling, werden uitgesteld en/of geannuleerd. Als motief daarvoor werd aan Poolse zijde opgegeven dat Poolse studentenverenigingen met financiële moeilijkheden te kampen hadden. Voor de Poolse Ambassadeur was het bovendien ook persoonlijk een zorgelijke tijd, daar zijn in Polen verblijvende zoon tot de "rebellerenden" behoorde.

De invasie in Tsjecho-Slowakije veroorzaakte in Augustus j.l. op de Tsjechische Vertegenwoordiging h.t.s. verbijstering en bijna paniek. Een bepaald anti-Russische stemming maakte zich vervolgens over vrijwel de gehele lijn van het gezelschap meester.

De Tsjechische Ambassadeur gaf zelfs acte de présence op een bijeenkomst te Rotterdam, welke was belegd om adhesie te betuigen aan het Tsjechische standpunt en om protest aan te tekenen tegen de bij de inval betrokken landen van het Warschau Pact. De betrekkingen tussen de leden van de Tsjechische vertegenwoordiging en die van de vertegenwoordigingen van de "agressor"-landen verkoelden duidelijk merkbaar en terstond. Dit was een spontane reactie, daar uit Praag geen directieven omtrent de ten deze te volgen gedragslijn waren ontvangen.

Van de Tsjechen, die op het moment van de invasie tijdelijk in Nederland vertoefden voor zakenaangelegenheden of vacantie, deden de meesten een aanvraag voor verlenging van hun verblijfsvergunning; slechts een klein percentage verzocht om asyl. Financiële steun werd deze Tsjechen verleend door het Universitair Asyl Fonds en door een spontaan opgericht "Comité Hulpverlening aan Tsjechen in Nederland", hetwelk onder leiding staat van een Nederlander van Tsjechische origine.

Personeelsbestand, etc.

De nieuwe Hongaarse Ambassadeur arriveerde in de verslagperiode. Hij werd met de situatie h.t.l. vertrouwd gemaakt door zijn voorganger .

De officieel bij de Poolse Handelsmissie geaccrediteerde medewerker, belast met binnenscheepvaart-aangelegenheden, blijft pogingen in het werk stellen zich buiten Den Haag te vestigen ondanks het feit, dat men kennis draagt van het standpunt van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat geaccrediteerde buitenlandse vertegenwoordigers te Den Haag gevestigd dienen te zijn.

Inlichtingenactiviteiten.

De activiteiten van de inlichtingendiensten der Oostblok-landen vertoonden in verslagperiode het bekende patroon. Melding verdient het ook elders geconstateerde feit, dat de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije op de activiteiten van de Tsjechische diensten t.a.v. het buitenland generlei invloed hadden. Deze werden op de oude voet voortgezet.

Wat de doelen betreft, blijkt - zoals te verwachten - een duidelijke overeenkomst met die, welke hierboven vermeld voor de Sovjetrussische diensten, t.w.:

- NAVO/APCENT : De Tsjecho-Slowaken stelden pogingen in het werk landgenoten voor langere tijd geëmployeerd te krijgen als bedienend personeel, e.g. musici, in restaurants en bars in het APCENT-gebied. Duidelijk is hierbij de opzet om via de veelal loslippige bezoekers van deze etablissementen, - waaronder, naar men verwacht, vele APCENT-medewerkers zullen zijn - mogelijkheden te vinden om "nieuwe kanalen" aan te boren.
- Havens : Op initiatief van een firma te Amsterdam werd de Pools-Nederlandse N.V. "Calship" (waarin 50% Pools kapitaal) opgericht te Rotterdam. Een sleutelpositie in het bedrijf bekleedt de bij de Poolse Handelsmissie te Den Haag ge-

geaccrediteerde medewerker voor binnenscheepvaart-aangelegenheden, waarvan bekend is dat deze een medewerker is van de Poolse inlichtingendienst. Aangenomen wordt, dat de Polen op deze wijze een nog gunstiger positie verkregen hebben om zich van inlichtingen over het potentieel van de Rotterdamse haven te verzekeren.

**- Militaire Objecten,
Vliegbases, etc.**

: De Poolse militaire attaché en diens assistent verrichtten - mede of uitsluitend ten behoeve van de Russische collega - verkenningen in de omgeving van Nederlandse militaire objecten. Voorts bleek de belangstelling van Poolse zijde voor de Nederlandse vliegbases, toen een burgerambtenaar van Poolse origine, werkzaam op een vliegbase h.t.l. tijdens familiebezoek in Polen, aldaar grondig aan de tand gevoeld werd over zijn werkzaamheden in Nederland.

- Wetenschap en Techniek

: Onder de Polen, die naar Nederland kwamen als zgn. stagiaires op wetenschappelijk gebied ging een groot aantal geïdentificeerde inlichtingsofficieren schuil. Waargenomen werd, dat zij over hun bevindingen in Nederland verslag uitbrachten aan een der Poolse inlichtingsofficieren, die als diplomaat aan de vertegenwoordiging alhier is verbonden.

- Economie

: Op dit terrein bleek de belangstelling o.m. toen een Nederlands ambtenaar, werkzaam bij de E.E.G. te Brussel door een in België geaccrediteerde Tsjechische diplomaat benaderd werd voor het verstrekken van gegevens.

- Politiek

: De 1e Secretaris van de Poolse Ambassade toonde zich uiterst actief - hiermede het voetspoor van zijn voorganger volgend - in het leggen van contacten met politici en journalisten.

- Emigranten

: Intensieve belangstelling voor de Poolse emigranten in Nederland bleek zowel uit het nauwe contact van de Poolse vertegenwoordiging met de (enige) op Warschau georiënteerde vereniging in Nederland, de Z.P.H. te Heerlen, alsook uit de ondervragingen, waarmede voor familiebezoek in Polen verblijvende Poolse emigranten, aldaar geconfronteerd werden.

D.D.R.

Inlichtingenactiviteiten

De activiteiten van de beide Oostduitse inlichtingendiensten bleken gericht op de volgende militaire doelen in Nederland:

- de parate divisies van de Koninklijke Landmacht;
- de militaire vliegbases
- de havens van Amsterdam, Rotterdam en Den Helder
- de kernwapenbases- en opslagplaatsen
- de militaire NAVO-eenheden
- AFGENT

Opmerkelijk was de intensivering van de inlichtingen activiteiten van de twee Oostduitse diensten. Dit trad aan de dag medio juni, toen de D.D.R. het bezit van een paspoort en visum voor alle reizigers tussen de Westduitse Bondsrepubliek en West-Berlijn verplicht stelde en vervolgens in augustus, na de invasie in Tsjecho-Slowakije. Bij beide gelegenheden werd aan de agenten opdracht gegeven hun activiteiten te verhogen en was het radioverkeer op de door de Oostduitse diensten gebruikte golflengte voor het contact met hun agenten nog aanzienlijker frequenter dan gewoonlijk.

Vooral de inspanningen van de Oostduitse militaire inlichtingendienst tot het verkrijgen van nieuwe medewerkers, o.g. agenten, trokken de aandacht in het bijzonder de daarbij toegepaste - voor Nederland nieuwe - methode van de sgn. "Fangbriefe". Verschillende Nederlanders ontvingen nl. brieven, afkomstig uit Berlijn, met daarin voor geadresseerden aantrekkelijke aanbiedingen. Gaat men op dergelijke aanbiedingen in dan blijkt - evenals eerder in min of meer identieke gevallen in West-Duitsland werd geconstateerd - dat een Oostduitse inlichtingendienst de instigator van deze brieven is.

CHINESE VOLKSREPUBLIEK

Vertegenwoordiging h.t.l.

Algemeen

De banden met de leiders van de Oversee-Chinezen h.t.l. werden door de vertegenwoordiging in verslagperiode nauwer aangehaald. Dit geschiedde o.m. bij de viering van de nationale feestdag, 1 oktober. In tegenstelling tot vroeger werden thans ook jonge Chinezen bij de voorbereiding van de feestelijkheden ingeschakeld.

De Chinese Vertegenwoordiging was wederom bijzonder vrijgevig bij het verstreken van propaganda-materiaal en het in bruikleen afstaan van films over Rood-China en Noord-Vietnam aan o.a. Nederlandse studenten en scholieren. Een aantal Afrikaanse studenten van het Institute of Social Studies, die de belangstelling van de Chinese Vertegenwoordiging genieten, werd door de vertegenwoordiging voorzien van lectuur op het gebied der guerilla-oorlogsvoering.

Een nauw contact tussen de Chinese Vertegenwoordiging en de leiders van de "Association Belgique-Chine" en de "Association Luxembourg-Chine", werd ook in deze verslagperiode weer waargenomen.

Tijdens de reparaties, welke h.t.l. verricht werden aan een schip, dat voor een Tanzaniaans-Chinese combinatie vaart - onder Tanzaniaanse vlag maar met Chinese bemanning - stond de Chinese Vertegenwoordiging de Chinese kapitein en de politieke commissaris aan boord van dit schip, met raad en daad terszijde.

Personeelsbestand, etc.

Van de zeven functionarissen van de Chinese Vertegenwoordiging, die nog met verlof in China vertoeven, zullen er drie - o.w. de Chinese Zaakgelastigde - niet naar Nederland terugkeren.

Een functionaris, die aanvang 1966 naar China terugkeerde, is sedert april l.l. weer werkzaam bij de vertegenwoordiging alhier, thans als attaché.

PANORAMA AFDELING D.

April t/m september 1968.

Algemeen.

Voortgegaan werd en wordt met het uitoefenen van aandrang op de beveiligingsfunctionarissen van de beveiligde objecten om het aantal in te stellen veiligheidsonderzoeken te beperken tot wat thans werkelijk noodzakelijk wordt geacht.

Mede als gevolg hiervan nam het aantal aanvragen van de civiele departementen voor onderzoeken t.a.v. C-functies (eenvoudige naslag in de kartotheek) niet onaanzienlijk af. Zoals te verwachten viel bleef het aantal aanvragen van onderzoeken voor A- en B-functies (functies van duidelijk belang voor de veiligheid van de Staat) ongeveer op hetzelfde peil.

In de sector van de industriebeveiliging, waaronder de beveiliging van gerubriceerde Defensie-opdrachten, bedroeg de teruggang van dergelijke aanvragen ca. 15%. Een verdere vermindering in deze sector lijkt noodzakelijk en mogelijk, waartoe overleg met de militaire veiligheidsdiensten wordt gevoerd.

Overleg met de beveiligingsfunctionarissen van de grote bedrijven, waarvan enkele personeelsleden krachtens de desbetreffende beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken zijn belast met het inwinnen van politieke antecedenten bij de politie, heeft ertoe geleid dat het aantal gevallen waarin dit inwinnen plaatsvindt thans wordt beperkt.

Het hoofd van de afdeling werd voorgedragen als lid, en een zijner medewerkers als secretaris, van de door de Minister-President in te stellen Interdepartementale Commissie, welke belast zal worden met een aantal coördinerende taken op het terrein van het veiligheidsonderzoek.

Het hoofd van de sectie Overheidsbeveiliging nam deel aan te Brussel gehouden besprekingen van de NATO-werkgroep, die de herziening van het NATO-beveiligingsvoorschrift voorbereidt.

Het hoofd van de afdeling nam deel aan vergaderingen van het NATO Security Committee en van de internationale werkgroep, belast met het opstellen van een beveiligingsvoorschrift en een beveiligingsovereenkomst voor EUROCONTROL.

Een hoofdamtenaar van de afdeling woonde de jaarlijkse sgn. Pietersberg-conferentie, uitgaande van het Defensie Studie Centrum, bij.

Gebieden van beveiliging.

Het rapport, uitgebracht n.a.v. de aan het einde van de vorige verslagperiode vanwege het NATO Security Directorate verrichte inspectie van de ATOMAL- en COSMIC-beveiliging in Nederland, bevatte als conclusie, dat deze beveiliging voldoet aan de desbetreffende voorschriften.

De jaarlijkse NATO/WEU-inspecties werden uitgevoerd bij de Ministeries van Economische Zaken en van Financiën, alsmede bij Hr. Ms. Ambassade te Bonn en Londen.

Het door SHAPE Technical Centre betrokken nieuwe gebouw werd bij K.B. van 10 juni 1968 aangewezen als Verboden Plaats.

Beveiligingspraktijk.

De tijdelijke onderbrenging van het Directoraat-Generaal voor Verkeer in het Transitorium gaf aanleiding tot het verstrekken van een aantal beveiligingsadviezen.

Assistentie werd verleend bij de beveiliging van de in april in de Julianakazerne te Den Haag gehouden bijeenkomst van Nuclear Planning Group, waarop heeggerubriceerde gegevens werden besproken.

I.v.m. de vernissing van een Engelse employé van SHAPE Technical Centre, die later in abnormale geestestoestand te Antwerpen werd aangetroffen, werd assistentie verleend. Bij dit incident werden geen gerubriceerde documenten gecompromitteerd.

Inwendige Veiligheid.

De werkgroep Civiel-Militaire samenwerking havengebied Rotterdam, waarvan het wnd. hoofd van de afdeling deel uitmaakt, heeft bij de Commissaris der Koningin van Zuid-Holland een rapport ingediend i.v.m. de beveiliging van dit gebied in buitengewone omstandigheden. Een aantal aspecten van dit rapport werd op verzoek van de Minister nader toegelicht.

Vanwege het Ministerie van Economische Zaken werd er wederom de aandacht op gevestigd, dat voor het probleem van de beveiliging van de zeer vitaal verklaarde bedrijven door de Directie O.O. en V. nog geen oplossing is gegeven. Dientengevolge blijft de onbevredigende situatie voor het opstellen van plannen voor de civiele verdediging bij deze bedrijven voortbestaan.

Emigratie.

Het aantal aanvragen i.v.m. emigratie nam in vergelijking met de overeenkomstige periode van het vorige jaar iets af.

Voorlichting en Instructie.

De in de vorige verslagperiode aangevangen serie lezingen voor enige tientallen functionarissen die een taak op het gebied van de beveiliging hebben, werd in mei beëindigd.

Aan het wnd. hoofd van het Beveiligingsbureau van EURATOM werd tijdens een door hem aan de Dienst gebracht bezoek o.a. voorlichting gegeven over een aantal beveiligingsonderwerpen.

Aan een aantal nieuwbenoemde aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst werd de gebruikelijke beveiligingsvoorlichting gegeven.

Functionarissen van twee beveiligde bedrijven en een hoofdambtenaar van de afdeling namen deel aan een te Brussel gehouden NATO Industrial Security Conference.

Oktober 1968.

PANORAMA van 1 april 1968 tot 1 oktober 1968

Afdeling E

Sectie E I

Als gevolg van het nog steeds bestaande tekort in deze sectie, moest in de situatie ontstaan tengevolge van de Russische bezetting van Tsjechoslowakije, een bijzonder beroep worden gedaan op de Tsjechische vertalers. Dank zij hun bijzondere inspanning kon de berichtenstroom redelijk worden verwerkt. De vertraging van het vertaalwerk in de Poolse sector is opgeheven; de betrokken tolk heeft de werkzaamheden hervat.

SECTIE E O

De sectie ontplooidde de gebruikelijke activiteit. Onder meer werd een korte cursus gegeven aan eigen personeelsleden, die in voorkomende gevallen assistentie moeten kunnen verlenen bij het observatiewerk.

Sectie E II

Het schriftelijk inwinnen van gegevens bij universiteiten en hogescholen omtrent studenten en afgestudeerden verloopt niet bijzonder vlot. De beantwoording van de verzonden vragenformulieren laat vaak lang op zich wachten en geschiedt in het algemeen bijzonder summier.

Sectie E XIII

Tijdens de Tsjechische crisis werd de observatie van de verschillende diplomatieke vestigingen van de staten van het Sowjet-blok geïntensiveerd. Dit was mogelijk dank zij de medewerking van personen, op wie een beroep werd gedaan observatiemogelijkheden te verschaffen.

Bijdrage ACD voor Panorama 1 april tot 1 oktober 1968

1. Personeel

De aandacht van de afdeling Personeelssaken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd gevraagd voor de positie van de sectiehoofden van de afdeling ACD, een zaak die in het verleden reeds meer dan eens aan de orde is geweest. Een herwaardering van functies lijkt gerechtvaardigd, gezien de uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden van de afdeling als geheel in de loop van de laatste jaren.

Met het doel de functie van naslagkracht bij de ACD te toetsen aan die van een vergelijkbare cartotheekkracht elders, werd een bezoek gebracht aan de O.O.B.-cartotheek van de afdeling Criminele Zaken van het Ministerie van Justitie.

De studieresultaten van een aantal ACD-medewerkers waren aan het eind van het cursusjaar 1967/1968 weer zeer bevredigend. Vier van hen werden bevorderd tot de naasthogere klas van de avond-HBS o.g. -Havo, één ging over naar de derde klas van de avond-Mulo. De cursus Archiefverzorging I werd door een drietal medewerkers met gunstig resultaat gevolgd. Aan de Bijkatalencursussen werd door vijf ACD-personeelsleden deelgenomen.

Een opvallend aantal ziektegevallen - waaronder enkele van lange duur - belemmerde enigszins de voortgang der werkzaamheden.

2. Administratieve zaken

Zoals kon worden verwacht, nam het aantal visumaanvragen en grenspassagemeldingen in de zomermaanden zeer sterk toe. Het verwerken van deze massa-informatie stelde hoge eisen aan het improvisatievermogen van het documentatiepersoneel.

Het streven blijft erop gericht de vorm waarin aan de Dienst wordt gerapporteerd in overeenstemming te brengen met de eisen van een snelle en doelmatige verwerking van de informatie.

Ook bij het verstrekken van (routine-)gegevens wordt gestreefd naar standaardisering.

Van de Belgische zusterdienst werd de reeds lang in uitsicht gestelde bijdrage tot het Fichier Commun Benelux ontvangen.

Geregeld overleg tussen de Beneluxdiensten blijft noodzakelijk om een goed functioneren van dit signaleringssysteem te verzekeren.

De opbouw van een centrale handcartotheek voor de afdeling C vordert gestaag, ondanks tekort aan personeel.

oktober 1968

HACD

Afdeling Personeelszaken.

Personeelsbeheer.

In de verslagperiode is aan 21 personeelsleden eervol ontslag verleend waarvan 6 wegens het bereiken van de uitkeringagerechtigde leeftijd (1 hogere, 3 middelbare en 2 lagere ambtenaren) en 15 op eigen verzoek (w.o. 10 vrouwelijke personeelsleden, waarvan 7 typistes).

In dienst zijn getreden 23 personeelsleden, waaronder 3 stagiaires met een middelbare opleiding en 11 typistes die gedeeltelijk nog een type-opleiding volgen.

Van deze 23 personen zijn er 15 aangetrokken door bemiddeling van reeds in dienst zijnde personeelsleden, 1 na een persoonlijke aanmelding en 7 door middel van 15 in verschillende dagbladen geplaatste advertenties.

Van de in vorige verslagperiode aangetrokken jonge medewerkers hebben 2, waaronder 1 academicus, vóór de beëindiging van hun stage de Dienst weer verlaten aangesien hun elders een beter betaalde functie werd aangeboden.

In de vacature welke per 1 november 1968 ontstaat in verband met het bereiken van de uitkeringagerechtigde leeftijd van het hoofd van de sectie, welke is belast met functiewaardering, personeelsbeoordeling en organisatie, waarover in de vorige verslagperiode is bericht, is inmiddels kunnen worden voorzien.

Verschillende pogingen zijn gedaan om i.v.m. toekomstige mutaties een bekwaam (jong) jurist aan te stellen. Deze pogingen hebben nog geen resultaat opgeleverd.

Aan 2 hoofdamttenaren en 3 middelbare ambtenaren is op grond van de 9%-siektekostenregeling een tegemoetkoming in ziektekosten toegekend.

Commissie van Overleg.

Evenmin als in de voorafgaande periode vond in het sejuist afgeloten halfjaar een formele bijeenkomst van de Commissie van Overleg plaats. Wel vond contact plaats in de informele sfeer e.a. ten aanzien van de vraag of, en eventueel tot welk bedrag, met ingang van 1 juli 1968 opnieuw voor een zekere tijd een vast bedrag moest worden vastgesteld als vergoeding voor de verblijfskosten van de contactambtenaren ingedeeld bij de sectie BOA en in verband met de consequenties, welke voor enkele sectoren van de Dienst voortvloeiden uit de verkorting van de 45-urige werkweek per 1 september van dit jaar.

Personeelszorg en organisatie.

Functiebeschrijving en waardering alsmede personeelsbeoordeling vroegen de voortdurende aandacht.

Door incompleetheid van het pakket van functiebeschrijvingen en het nog niet geheel aan de eis kunnen voldoen van een systematische uitvoering van de methedische personeelsbeoordeling moest nog onvoldoende veel aandacht besteed worden aan het geven van advies m.b.t. de jaarlijkse en de incidentele bevorderingsvoorstellen.

Goede hoop bestaat dat, nu het mocht gelukken twee personeelsconsulenten aan te trekken, een meer systematische uitvoering van de verschillende taken mogelijk zal worden.

De opvang van nieuwe stagiaires, de regeling van hun stageprogramma's en de begeleiding van de stagiaires, waarvan er aan het einde van verslagperiode 8 in dienst waren, was een punt van aanhoudende zorg.

Met het tijdig ontwerpen van opvolgingschema's voor de eerstvolgende jaren werd getracht aan de leiding meer inzicht te verschaffen in de mogelijkheden van vervulling van vacatures welke zullen ontstaan door, dan wel het gevolg zijn van, het met functioneel leeftijdsontslag vertrekken van hogere functionarissen.

Sociaal Fonds.

In het afgelopen tijdvak kwam het Fondsbestuur tien maal bijeen, ter behandeling van in het geheel negen gevallen waarin op het Sociaal Fonds een beroep was gedaan. Voorzover voor invulling vatbaar resulteerden de verzoeken in de verstrekking, uitsluitend in de vorm van rentelose leningen, van een geldbedrag groot / 12.927,-- in totaal.

Het aantal contribuanten bedroeg op 30 september 1968: 484 (486).

Maatschappelijk Werk.

Sedert medio juli 1968 verricht de maatschappelijk werker haar werkzaamheden tot 15.30 uur, waardoor het haar weer mogelijk werd enige noodzakelijke huisbezoeken af te leggen.

In de verslagperiode is in vergelijking tot het vorige tijdvak het aantal personeelsleden, die de maatschappelijk werker hebben bezocht, toegenomen.

Een schrijvend huisvestingsprobleem is tot een goede oplossing gebracht.

PANORAMA PERIODE

1-4-1968 tot 1-10-1968.

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst.

Bezetting.

De voorgebrachte raming voor 1969, gebaseerd op een bezetting van 621 man, is ongewijzigd gebleven.

Premie spaarrekening.

Het aantal deelnemers is door de invoering van de nieuwe spaarrekening per 1 januari jl. met ± 70 man teruggelepen.

Aan de "sparenders oude regeling", die in het kader van deze nieuwe regeling niet meer als belanghebbenden worden aangemerkt, werd rond f 89.000,- uitbetaald, zijnde de som van spaarbedragen, renten en premien.

Op de spaarrekening bij de Boerenleenbank te Eindhoven waarop alle spaarinhoudingen in het kader van de premie-spaarrekening worden bijgeschreven stond na de terugbetaling (per 30 september jl.) nog een saldo van f 259.000,- uit. De rentevergoeding hierop bedraagt 5½%.

De afwikkeling van de premie van periodieke betalingen zal voor hen, die niet meer als belanghebbenden worden aangemerkt, in het 4e kwartaal van dit jaar plaatsvinden.

Controle Algemene Rekenkamer.

Décharge werd verleend voor de uitgaven tot en met 1966.

Vervoer.

Door 10 personeelsleden, die veelvuldig dienstreizen maken met een door henzelf bestuurde dienstaute is een alip-cursus gevolgd.

De garagebezetting is met een hulpmonteur uitgebreid.

Foto- en Reprografie.

Door de chef van deze sectie werd een bezoek gebracht aan de Foto Kina te Keulen.

Enkele observatie-punten werden uitgerust met doelmatige film en foto-apparatuur.

Een groot deel van het personeel, dat hierna ~~willigt~~ zal moeten werken heeft intussen een opleiding gevolgd bij de foto-sectie.

's-Gravenhage, 11-11-1968.